Negyvenkettedik évfolyam. 37. szám. Debreczen, 1922 szeptember 16.

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik minden héten egyszer szombaton, egy íven.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár: egész évre 100 K., félévre 50 K. Egyes szám ára 3 K.

Tanévnyitás a kollégiumban.

Tanévnyitó imádság.

Segedelmünk legyen az Úrtól. Ámen.

Szent Isten, mennyei Atyánk! Hálaéneket zengünk nagy nevednek magasztalására és buzgó könyörgéssel esedezünk segedelmedért, kegyelmességedért ez új iskolai év reggelén. Hozzád fohászkodunk oltalomért, erőért, áldásért, mert Rajtad kívül senki másban nem találunk menedéket, megtartatást és boldogságot seholsem, sohasem. Itt a múló világ forgatagában mindaz, ami volt és mindaz, ami van és ezután lészen: merő hiábavalóság és a léleknek gyötrelme. Minden csak jelenés, minden az ég alatt veszendő, mint a pára, elenyészik. De Te, aki eleve voltál, ugyanaz vagy és ugyanaz maradsz mindörökké: mindenható, igazságos, bölcs világkormányzó Felség és hűséges, irgalmas, szerető édes Atya a Krisztusban.

Általad lőn a mindenség: az ég, a föld s a csillagok ezernyi serege, viszont kezeidnek alkotása, képmásad halvány múló hordozója az ember, kit tökéletesedésre hívtál el. Mi is, kik e szent hajlékban imádásodra és segedelmed esedezésére egybegyűltünk, a tökéletesedés rögös útján óhajtunk ismét elindulni és haladni ama cél felé, amely a Te dicsőséges országodba vezet. Igen, oda, a Te közelségedbe vonz minket a lelkünk, oda irányul minden szent érzelmével a szívünk és arról tesz bizonyságot az értelmünk s nyelvünk, ami meg van írva szent igédben, hogy ha a mi földi sátorházunk elbomol, örökkévaló épületünk lészen Tőled a menynyekben. Vajha annak a romolhatatlan lelki épületnek élő kövei lennénk mi is és felépülnénk lelki házzá azon a mozdíthatatlan szegeletkövön, amely megmarad örökké.

Hálaadással áldjuk mostan is szent Felségedet, hogy minket, a szellemi és erkölcsi világ hivatásos munkásaiul, szent Fiad megváltott örök tulajdonaiul kiválasztottál és tisztünkhöz képest a bölcseség és kijelentés Lelkének adományaival megajándékoztál, avégett, hogy Téged igazán megismerjünk, szívből szeressünk, Benned rendületlenül higgyünk, minden jót egyedül Tőled várjunk, akaratodnak engedelmeskedjünk és egész életünket, gondolatainkat, beszédeinket és tetteinket a Te neved dicsőségére szenteljük. Bárcsak úgy fénylenék a mi világosságunk az emberek előtt, hogy jócselekedeteink láttára mindenek Hozzzád térnének s lélekben és igazságban imádnák szent Felségedet.

Dicsőség legyen Néked, Istenünk Atyánk, azért a csodálatos jóságodért is, hogy minket szent vallásunk örök kincseinek és igazságainak megismerésére és épségben megőrizésére méltóknak ítéltél. Mivé is lett volna az életünk, mivé lett volna a nemzetünk, a hazánk a közelmúlt gyászos esztendők válságai és háborúságai közepett, ha a mi számtalan ellenségeink és gyűlölőink szent vallásunk kincseit is olyképen elragadozhatták és evangéliomi igazságainkat olymódon meghamisíthatták volna, mintahogyan apai ősi örökségünkkel: hazánk szent földjével és ezeréves jogainkkal cselekedték. Egyedül Te voltál és Te vagy erős Isten a mi oltalmunk és menedékünk ebben az irtózatos háborgásban, megtartván számunkra azt és annyit, amit és amennyit bölcseséged és akaratod szerint megpróbáltatásunk idejére valónak gondoltál.

Bizony, ha szünetlenül elménkben forgatnók meglátogatásod és atyai fenyítéked komolyságát; ha megtérésre intő szavadnak engedelmeskednénk; ha Hozzád, teremtő Istenünkhöz háládatosak, embertársaink iránt keresztyéni érzésűek, rendeltetésünkhöz méltók volnánk: mily más ábrázatja lenne körülöttünk a világnak s mily más lenne a mi lelki, erkölcsi, egyházi és nemzeti életünk is!

Érezzük azonban és tapasztaljuk, hogy a mi erőnk és önbizalmunk elégtelen a ránk nehezedő súlyos terhek elhordozására. Lelki képességeink korlátozottabbak, semhogy önmagunkra hagyatva megismerhetnők a szellemi és erkölcsi élet feladatait, titkait és céljait. Inségünkben, nyomorúságunkban emberektől hiába kérünk, hasztalan várunk segedelmet. Egyedül csak Te cselekedheted meg jó Atyánk, hogy szent akaratodnak minden ellenmondás nélkül engedelmeskedjenek a halandók. Egyedül Te művelheted azt, hogy mindenki a tisztét és hivatását készséggel és híven betöltse, törvényedet megtartsa és parancsolataidat teljesítse.

Hozzád esedezünk tehát szent Lelked ajándékainak velünk való közöltetéséért.

Áraszd reánk bőségesen szent Lelkednek tökéletesítő erejét, hogy közöttünk és általunk megszenteltessék a Te neved s szálljon reá dícséret, dicsőség mindörökké. Ragyogtasd előttünk szent Fiad evangéliomának szövétnekét, hogy annak fényénél Téged, az egyetlenegy igaz Istent, Atyánkat igazán megismerjünk és megismervén, gyermeki szeretettel, szent félelemmel és imádó tisztelettel dicsőít-

sünk. Nyújts kegyelmet és adj erőt Atyánk, hogy az evangéliomi szellemben, a keresztyéni jellemben, az igazságban és a szabadságban hatalmasan megerősödjünk a Te Lelked által.

Újjáteremtő csodás kegyelmeddel formálj a jelen ifjú nemzedékből Téged tiszta szívvel, teljes hittel, szentségben és igazságban áldó s a várva-várt, esdve-esdett boldog jövendő igéreteinek elvételére érdemes és méltó nemzetséget, amely szünetlenül szem előtt tartsa földi és mennyei hivatását s kitartással fusson a célnál elnyerendő győzedelmi pálmáért, magyar nemzetünk és egyházunk közös javára és a Te dicsőségedre.

Oltalmazzad, tartsd fenn és terjesszed anyaszentegyházadat; rendelj őrállóiul, előljáróiul minden időben apostoli lelkű, buzgó férfiakat, akik hűséggel vigyázzanak Idvezítő Urunk drága véren megváltott tulajdonaira és az íge hatalmával, életök példájával, Lelked ihletése és vezérlete mellett áldást fakasszanak szerte mindenütt.

Tekints alá kegyelmesen édes hazánkra; add vissza épségét, erejét, értékeit, békességét. Áldd meg kormányzóját bölcsességgel, maradandó becsű alkotások sokaságával és boldog élettel. Áldd meg sokképpen sújtolt magyar nemzetünket jókedvvel, bőséggel s keserves bűnhődése után deríts immár reá évezredekig tartó boldog jövendőt.

Áldd meg városunkat jóléttel; előljáróit, lakosait töltsd be a szeretet és vigasztalás lelkével, hogy közöttünk a szegények, az árvák és a szenvedők is nyugodt, csendes lakozást találhassanak és háládatos szívvel magasztalják gondviselő irgalmadat.

Virágoztasd iskoláinkat, intézeteinket; őrizd hamis tudománytól tanítóinkat, növendékeinket és az ide egybeseregelt tanuló gyermekeket. Avasd be őket a Te bölcseségedbe és a haza szent szeretetébe, hogy hazánk és egyházunk leendő erős oszlopaiként fejlődjenek és ép testben ép lélekkel viruljanak, mint a szép pálmafák és növekedjenek, mint a cédrus a Libánon hegyén.

Dicsőítsd meg és sokasítsd meg, Atyánk, mindnyájunkon megáldó és megszentelő kegyelmedet a mi Urunk Jézus Krisztus érdeméért! Ámen.

Úri imádság.

A minden kegyelemnek Istene, aki az ő örök dicsőségére hívott el minket a Krisztus Jézusban, tegyen titeket tökéletessé, erősekké, szilárdakká és állhatatosakká. Övé a dicsőség és a hatalom örökkön örökké. Ámen.

Erdős Károly.

Karai Sándor kollégiumi igazgató tanévnyitó beszéde 1922 szeptember 9.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökség! Mélyen tisztelt közönség! Nemes tanuló ifjúság!

A katasztrófák ama sorozata után, amelyeket a világháború, az ezt követő forradalmak, az idegen inváziók, az ellenforradalom és a bosszútól sugallt békeszerződés zúdítottak boldogtalan hazánkra, egy újabb rémítő katasztrófa fenyegeti nemzetünket: a drágaság szédületes és fel nem tartóztatható emelkedése folytán államunk gazdasági összeomlása.

Tetézi még ezt a veszedelmet, hogy a nemzet közszelleme a létért való küzdelemben aláhanyatlott, az emberi művelődés alapjait tevő eszméktől eltántorodott, a társadalmat egységbe foglaló szeretet meggyöngült, az önzés és a gyűlölködés elhatalmasodott, az erkölcsi érzék eltompult.

Ime, ebben a sivár helyzetben kell hozzáfognunk az új iskolai év munkájához, azzal az elhatározással, hogy az ősi hagyományok nyomdokain haladva, a kollégiumot megtartsuk annak, ami századokon keresztül volt: a kálvinista erkölcs és világnézet világító tornyának és a magyar nemzeti közműveltség erős védő bástyájának.

Bármily leküzdhetetleneknek látszanak is az elénk tornyosuló akadályok, nekünk Istenbe vetett bizalommal és a nemzet jövőjébe vetett hittel csüggedés nélkül kell ezért a célért erőnk végső maradékáig küzdenünk, mert e küzdelmünk eredményétől függ nemcsak a magyar kálvinista kultura megmaradása, hanem a nemzet jövője is.

Megcsonkított nemzetünk lefegyverezve és fegyverkező ellenségektől körülzárva, csak a kultura terén vívhatja meg ellenségeivel a harcot; csak kulturális fölényének megőrzésével és fejlesztésével remélheti elvesztett nagyságának újraéledését. De ez a harc is nem kevésbbé súlyos és kockázatos és nem kevesebb erkölcsi erőt és anyagi áldozatot követel tőlünk, mint dicsőségesen folytatott, de a túlerővel szemben gyászosan végződött fegyveres küzdelmünk. Nehéz és kockázatos ez a harc nemcsak azért, mert a szellemi és erkölcsi kulturának is anyagi feltételei vannak és a válságos közgazdasági viszonyok között kulturánk és az ezt hordozó művelt középosztályunk megmentése és fenntartása a legszentebb feladatok közé tartozik; hanem azért is, mert ellenségeink is jól tudják, hogy az erkölcstelen és természetellenes békeszerződés által nekik juttatott prédát csak úgy tarthatják meg, ha a műveltség terén is legyőznek bennünket. Ezért dolgoznak gazdasági létfeltételeink megrontásán, ezért folytatnak irtó hadjáratot az elszakított területek magyar kulturája ellen és ezért állítanak ott sietve új iskolákat és közművelődési intézményeket. Céltudatos kulturpolitikájukat misem jellemzi inkább, mint az a ránk nézve nagyon komoly intelmül szolgáló adat, hogy az úgynevezett utódállamok területén a békekötés óta már 18 új egyetem és főiskola keletkezett. Ezzel akarják műveltségbeli fölényök látszatát biztosítani.

Ennek a kulturális harcnak megszervezése első sorban az állam feladata, de részt kell ebben venni az ország kulturája fenntartásában részes minden tényezőnek, valamint az egész magyar társadalomnak is.

Mi a magunk körében igyekeztünk e téren eddig is megtenni kötelességünket. A kollégium felsegélésére országos gyűjtést indítottunk, amelynek eredménye eddig mintegy két millió korona. Az adakozásban előljárt Debreczen városa 250,000 koronás és a debreczeni református egyház 100,000 K-ás adományával. Részt vettek benne társadalmunknak más felekezetű tagjai is. Az iskola bérbeadott földjeire nézve a kormány rendelete a folyó gazdasági évre már megengedvén a haszonbér felemelését, ez úton is jelentékenyen emelhettük a kollégium jövedelmét. A tápintézet és az egyetemi internátus épületét és berendezését, amely a háború alatt nagyon sokat szenvedett, rendbe hozattuk és a minden alap nélkül szűkölködő tápintézetet a közszükségleti alapok jövedelméből jelentékeny hozzájárulással támogattuk.

De bár a gyűjtést ezidőszerint is folytatjuk, a gyűjtésnek sem eddigi, sem a jövőben várható eredménye, sem pedig a felemelt haszonbérekből és tandíjakból befolyó több jövedelem nem elég ahhoz, hogy a kollégium háztartásának megbomlott egyensúlya helyreálljon. Az összeomlás veszedelme csak el van odázva, de elhárítva még nincs.

— Kollégiumunkat viharokkal terhes százados múltja folyamán is nem egyszer fenyegette az enyészet veszedelme. De a Gondviselés a veszedelmek idején mindig rendelt erős és bölcs vezérférfiakat, akik a háborgó tengeren hánykódó hajóját biztos révbe tudták vezetni. Ilyen veszedelem fenyegette kollégiumunkat legközelebb a szabadságharc után, amidőn a birodalmi kormány az örökös tartományok számára készült Organisations-Entwurfot, mint a középiskolai tanrendszer új szervezetét, 1850-ben hazánkra is kiterjesztvén, elrendelte, hogy minden gimnáziumnak az Entwurf követelményei szerint kell berendezkedni, különben elveszti nyilvánossági jogát és mint magánintézet állami érvényű bizonyítványt nem állíthat ki. Az új szervezet követelte első érettségi vizsgálatot az 1850—51. tanévben kollégiumunk növendékeinek már a nagyváradi premontrei r. kath. főgimnáziumban kellett tenni.

Külső hatalom ily durva támadást még nem intézett iskolai önkormányzatunk ellen. De az autonomia megsértése mellett az új szervezet életbeléptetése még nagy anyagi áldozatot is követelt. A hatosztályú gimnáziumot ugyanis, amelyben a rektor vagy egy professzor felügyelete alatt végzett theologusok, az úgynevezett publicus praeceptorok tanítottak, át kellett alakítani nyolc osztályú önálló főgimnáziummá, legalább 12 állami képesítésű szaktanárral, külön igazgatóval, külön könyvtárral és tanszergyűjteményekkel és külön költségvetéssel. Mindehhez azonban az anyagi feltételek is hiányoztak.

A tanári kar a passzív ellenállást, az autonomia sáncai közé zárkózást ajánlotta a hatalom erőszakoskodásával szemben. De a püspök, a mélybölcsességű és kígyóokosságú *Szoboszlai Pap István*, belátván az ellenállás sikerének reménytelen voltát és mindenek fölött aggódván az iskola nyilvánossági joga miatt, másfelől európai látókörénél fogva, felismervén az alapos reform szükségességét is: mindent elkövetett arra, hogy egyrészt a kormányt az iskolával szemben enyhébb magatartásra birja, másrészt az egyházkerület közvéleményét a magában véve üdvös reform gondolatával kibékítse. S amikor a talajt eléggé előkészítve látta, 1852 január 5-én kibocsátotta nagyhatású főpásztori levelét, amelyben az egyházkerület minden egyházát és minden tagját adakozásra hívja fel a kollégium átalakítási költségeinek előteremtése végett.

A hatalmas körlevél, amely Dóczi Imre jellemzése szerint bibliai zamatával, fennkölt szónoki nyelvezetével híven tükrözi vissza Szoboszlai nagy szónoki tehetségét, igazi apostoli szózatként hatott az egyházkerület minden tagjára, egyházakra és egyénekre, gazdagokra és szegényekre, főurakra és a föld népére egyaránt. A Mózes forrásfakasztó vesszeje volt e szózat, amelynek hatása alatt a protestáns társadalom életereje a nehéz időben oly feltűnő ségesen nyilatkozott meg, hogy a hatalom emberei is meghajoltak előtte. Rövid félesztendő alatt összegyűlt a pénzalap, amelyre nemcsak a főgimnázium szervezését, hanem a jogakadémiának az állami szervezet szerinti berendezését is építeni lehetett.

A püspök halálakor utóda, Balogh Péter, mint olyan férfiúról emlékezik meg róla, „akinek örök emlékű nagy neve évszázadokon keresztül első nagyságú csillagként fog ragyogni a kollégium évkönyveiben".

Önkéntelenül is kollégiumunk történetének e nagy alakjára száll vissza emlékezetem, amikor *dr. Baltazár Dezső* püspök úr amerikai segélygyűjtő útjáról kívánok megemlékezni.

A püspök úr látva, hogy honi feldúlt közviszonyaink között, amikor nemcsak tudományos intézeteink és egyesületeink, hanem maga az állam is a társadalom áldozatkészségére támaszkodik, a hazai társadalmi segélyforrások elégtelenek a kollégium anyagi helyzetének rendezésére: egyházának és hazájának szeretetétől indíttatva, energikus lelkének nagy elhatározásával elindult ez év május havában a nagy és kockázatos útra, kitéve egészségét és életét az elemek vak szeszélyének. S megküzdve ellenségeinek gáncsvetéseivel is, három hónap alatt emberfeletti erőkifejtéssel és fáradsággal bejárta az Egyesült Államok területét, meglátogatott harminchat nagy várost és naponként nyolc-tíz gyűlésen mondott beszédet. Szuggesztív egyéniségével, hatalmas szónoki erejével és az amerikai lélekkel rokon liberalizmusával megnyitotta az amerikai társadalom körében a megbecsülés és rokonszenv forrásait sokfelől megrágalmazott nemzetünk és az áldozatkészség forrásait szükséggel küzdő kollégiumunk számára.

Húszezer dollár (mintegy negyven millió korona) ennek a nagyszabású akciónak az eredménye. Oly összeg, amelyből, ha nem is lehet még a kollégium jövőjét biztosítottnak tekinteni, hiszen más egyházi és kulturális célokat is elő kell még ebből mozditani, de amely, hacsak újabb csapások reménységünket meg nem semmisítik, elegendő alapnak látszik arra, hogy reá tovább építve, kollégiumunk gazdasági egyensúlyát helyreállítsuk.

Ime, az isteni Gondviselés mostani szorongatott helyzetében is küldött a kollégiumnak szabadítót, akiről mi is méltán elmondhatjuk Balogh Péternek Szoboszlai Pap Istvánra alkalmazott szavaival, hogy örök emlékű nagy neve századokon keresztül elsőrendű csillagként fog ragyogni kollégiumunk évkönyveiben.

Elismerésének és hálájának jeléül a kollégium elkészíttette a püspök úr mellszobrát, amely a kollégium másik nagy emberének, gr. Degenfeld József főgondnok úrnak szobra mellett a kollégiumi igazgató hivatali helyiségében fog elhelyeztetni.

Az új tanév zavartalan menetét igyekeztünk mind a dologi, mind a személyi berendezkedés tekintetében biztosítani.

Az egész évre szükséges tüzelő anyagot idejekorán beszereztük, amikor az ára még harmadrésznyi volt, mint most. A tápintézet számára kértük és megkaptuk a hatósági liszttel való ellátást, de ezt pótolni fogjuk a kollégiumi földek termésből, hogy minőségét és mennyiségét megjavítsuk. A tápintézeti díjakat június hó elején egyelőre az első negyedévre az akkori árak alapján megállapítottuk úgy, hogy ha az árak nem változtak volna, nem lett volna a tápintézetnek túlkiadása. Az árak azonban azóta is úgyszólván napról-napra emelkedtek; a búza ára, amely akkor 3600 K volt, ma már 7600

*

korona és hasonló arányban drágultak a többi élelmiszerek és a cselédbérek is. Itt igazán nem lehet költségvetést csinálni még rövid időre sem. Az egyedül biztos eljárás a díjaknak természetben való fizetése lenne.

A tanári állásokban beállott üresedések betöltettek. A gimnáziumban az elhalt Barcza József tanszékére *dr. Zsigmond Ferenc*, karczagi református főgimn. tanár, kiváló irodalomtörténettudósunk, a Karai Sándor nyugalomba menetelével megüresedett mathematika-fizikai tanszékre *dr. Vekerdy Béla*, a hódmezővásárhelyi református főgimnázium jeles tanára választatott meg. A tanítóképző-intézetben a nyugalomba vonult Bakoss Tibor rajztanár helyére *G. Szabó Kálmán*, az újonnan szervezett tornatanári állásra *Somorjay László* választatott meg. Mindkét ifjú tanár tanítóképző-intézetünknek volt jeles növendéke; működésük elé a legjobb reménységgel nézhetünk.

Betöltetett az egyik könyvtártiszti állás is, amelyen az utolsó években esküdtdiákok működtek. A kinevezett *Salánki József*, a latin-görög szakcsoportból jeles szakvizsgálatot tett tanárjelölt tudományos készültségével, német, francia és angol nyelvismeretével nemcsak a könyvtári kezelés tisztének betöltésére, hanem a tudományos kutatásnak, a könyvtár lappangó értékei feltárásának feladatára is rendelkezik a szükséges feltételekkel.

A gimnáziumi tanulók internátusában egy második bentlakó felügyelőtanári állást is szerveztünk, amelyre *dr. Zsigmond Ferenc* gimn. tanár urat nyertük meg, akinek ebben a munkakörben is régi gyakorlata és tapasztalata van. Ugyanilyen felügyelői állást szerveztünk a tanítóképző-intézeti internátusban is, ahol ezt a tisztet *Somorjay László* tanár úr fogja betölteni.

Ezen felügyelőtanári állások szervezésével internátusainknak régi paedagogiai hiányát szüntettük meg.

De amidőn a tanári karoknak új erőkkel való gyarapodásáról és kollégiumi intézményeink újabb fejlődéséről örömmel teszek jelentést, örömömnek vidám szineit gyászfátyollal vonja be gimnáziumunk kiváló ifjú tanárának, *Kiss Ferencnek* elhunyta, aki, míg mi itt ünneplünk, a ravatalon fekszik. Három évvel ezelőtt kezdte meg tanári pályáját főgimnáziumunkban és ezen rövid idő alatt is annyi jelét adta tanári rátermettségének, értelmi és jellembeli kiválóságának és egyéni szeretetreméltóságának, hogy a kollégiumi tanári karnak már is a legjobb erői közé számítottuk és tanári jövőjéhez a legszebb reményeket fűztük. Az orosz harctéren szerzett betegsége ez év tavaszán ágyba döntötte; emiatt a tanévet sem fejezhette be és helyettesíteni kellett nemcsak a múlt tanév hátralevő részére, hanem a folyó tanév tartamára is. Áldott emlékezetét meg fogjuk őrizni nemcsak szívünkben, hanem a kollégium évkönyveiben is.

A tanári karnak a tanítás mellett ezzel egyenlő rangú, sőt még ennél is előbbvaló feladata az ifjúság erkölcsi nevelése. Ma, amikor az erkölcsi világrend helyét az erkölcstelenség anarchiája foglalta el, amikor a világ hatalmasai a népek szabadságának és boldogításának hazug jelszava alatt országokat és népeket döntöttek rabszolgaságba és testilelki nyomorúságba, amikor társadalmi osztályok és egyesek az állati önzés mohóságával zsákmányolják egymást és még a felekezetközi viszonyban is folyik a konjunkturáknak hatalmi túlkapásokra való kihasználása: ma, ebben a miazmás erkölcsi légkörben nagyon nehéz feladat ugyan, de annál parancsolóbb kötelesség a nemzet ifjúságának erkölcsi épségét a romboló hatásoktól megvédeni és erkölcsi jellemének és világnézetének fejlődését úgy vezetni, hogy a reá váró nagy nemzeti feladatok teljesítésére képes legyen.

Az eszközöket és módokat, amelyekkel ezt a célt munkálnunk kell, nekünk nem kell keresnünk. Megtaláljuk kollégiumunk százados hagyományaiban, ennek erős és megingathatatlan magyar nemzeti szellemében; megtaláljuk legfőbb erkölcsi törvénykönyvünkben: az evangéliomban, a mi Urunk Jézus Krisztusnak tanításaiban, az istenfélelemben, az emberszeretetben, a szabadságnak, a világosságnak és a munkának szeretetében és tiszteletében. Csak maradjunk azok, akik elődeink voltak: keresztyének, de nem a hatalomratörők eszközökben nem válogató keresztyénségének a viszonyok szerint változó értelmében, hanem keresztyének a Jézus Krisztus örök érvényű parancsolatának értelmében: szeresd az Istent mindenek felett és szeresd a te felebarátodat, mint tenmagadat. Ha a Krisztus értelme szerint való keresztyének vagyunk, akkor nem teszünk rangkülönbséget polgártársaink között faj, vallás és foglalkozás szerint, nem fogjuk a más felekezetű keresztyénséget a magunkéval szemben „öszvérnek, sem ló, sem szamárnak" nevezni és tisztelettel végig nézzük és végig hallgatjuk azoknak a testvéreinknek istentiszteletét is, különösen nemzeti ünnep alkalmával, akik más formák szerint tisztelik az egy igaz Istent, mindnyájunk közös Istenét. Aki ennek az ellenkezőjét cselekszi, aki nem lélekben és igazságban, hanem csak a külső ceremóniában tiszteli az Istent, az lehet az Antikrisztus tanítványa, de nem a Krisztusé és lehet neki akármilyen fülbemászó magyar neve, de a lelke nem magyar. Mert a magyar lélektől idegen a türelmetlenség, idegen a gyűlölet és idegen a hatalmi téboly.

Megköszönve a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi elnökségnek, a debreczeni református egyház és Debreczen szabad kir. város képviseletének ünnepélyünk díszét és jelentőségét emelő megjelenését és a mélyen tisztelt közönségnek kollégiumunk iránt tanúsított nagybecsű érdeklődését, kollégiumunk 1922—23. tanévét Isten nevében megnyitottnak nyilvánítom.

Dr. Baltazár Dezső válasza Karai Sándor kollégiumi rektor beszédére a kollégium évnyitó ünnepélyén.

Méltóságos Rektor Úr! Tisztelt Tanárkarok! Nemes Tanuló Ifjúság! A Méltóságod üdvözlő és jókívánó szavait, melyekben az egyházkerületi elnökség iránt kifejezett elismerés becses anyaga is rejlik, Elnöktársam Őméltósága nevében is hálás köszönettel fogadom s annak az elismerésnek, tiszteletnek, szeretetnek, nagyrabecsülésnek nyomatékos kijelentésével viszonzom, amely részünkről Méltóságodnak úgy kiváló egyéniségét, mint kollégiumunk érdekében évtizedeken át kifejtett értékes munkásságát és méltányolhatatlan érdemeit joggal megilleti.

Elnöktársam, a Gróf úr Őméltósága, egy egész emberélet szakadatlan munkásságával, áldozatai-

val és érdemeivel reá szolgált, hogy neki a kollégium részéről teljes tisztesség adassék. Én gyarló erőimmel igyekeztem az ő fényes példája nyomán járni; nemcsak azért, mert a debreczeni kollégiumot múltja ragyogó bizonyságainál s jövendő hivatása méreteinél fogva a magyar nemzeti kultura legértékesebb tényezőjének tartom, hanem annál az érzelmi kapcsolatnál fogva is, amely engem, mint szellemi gyermeket, szellemi tápláló édes anyámhoz soha el nem szakasztható, sőt soha meg sem tágítható kötelékkel köt.

Mind az objektív, mind a szubjektív tekintetek hatása döntőleg estek elhatározásom mérlegébe, hogy elmenjek segítséget szerezni háládatos gyermekként édes anyám javáért tengerentúlra is, ahol fáradozásokban, tűrésekben, töredelmekben és szenvedésekben velem osztályos s munkáimat nagyban könnyítő és elősegítő hűséges barátom: Baja Mihály lelkésztársam kísért. Köszönettel adóznám számára, ha neki is épen olyan szent kötelessége nem lett volna, mint én nekem, megtenni azt, amit cselekedtünk. Éreztem, hogy a múltból négyszáz esztendő, a jövendőből egy örökkévalóság néz felelősségre vonással s az élő Istenre kényszerítéssel reánk, amikor ingadozni kezd a fundamentoma, omladozni kezdenek falai s kétségek hullámaiba kezd temetkezni a léte a kollégiumnak, annak az intézménynek, amelynél a tiszta hit, tiszta tudomány, józan szabadság, józan haladás, áldásos szeretet, áldásos béke, nemzeti érzés, nemzeti művelődés oltárán többet, hasznosabbat, jobbat és szebbet nem áldozott ennek az országnak egy intézménye sem.

Ezt így tudták meg tőlem is, így értették meg, így tartották igaznak és így is méltányolták Amerikában is mindazok, akiknek szívük eléggé tiszta meglátni az igazságot. A kollégiumnak nem azért küldtek segítséget s nem azért vállalták ennek a segítésnek még nagyobb mérvű folytatását, hogy múltja tartalmától idegen útakon próbáljon kísérleteket, nem azért, hogy az általa történelmileg reprezentált világosság és szabadság hagyományos szellemével ellentétes irányzatoknak legyen alkalmivá lealacsonyított otthona, hanem azért, hogy anyagi nyomorúságából talpraállván és megerősödvén, fokozott eredményekkel tegyen bizonyságot afelől, hogy világszerte híres, tisztelt és becsült múltjához hűséges maradt. Tanítson mindeneket tudomány felvilágosodottságára, amely nélkül elvész akármilyen erős nép is. Tanítson olyan hitre, amelyben az Isten iránti alázatosság és az emberi szabadság méltósága összhangra talál. Tanítson olyan embertestvéri szeretetre, amely a személyválogatást nem ismerő Isten törvénye szerint való. Tanítson szorgalomra, cselekvési kedvre, amely a munkák között finnyásan nem válogat, hanem a munkát tisztességnek tartván, mindig csak a több és jobb elvégzésének parancsát követi. Tanítson hazát szeretni nem szavakat másoló, haszontalan szájjal, zajjal, hivalkodással, hanem a teljes erőnek, teljes tehetségnek, teljes életnek önzetlen, becsületes hasznosításával. Én Amerikában ezt a kulturprogrammot képviseltem; Amerikában ezt a kulturprogrammot helyeselte Harding elnökkel az élén az egész társadalom s ennek a kulturprogrammnak a megvalósításához adták az eddigi s helyezték kilátásba az ezutáni segítségeket úgy az egyházi, mint a társadalmi testületek.

Az eddig nyert segítséggel anyagi helyzetének legkétségbeejtőbb mélységéből: az adósságból kiemelkedett a kollégium; sőt nehány szegény, jó tanuló számára alapítványokat is tud létesíteni, hogy ebben is hű maradjon múltja szép, demokratikus és szociális hagyományához; mint szegények kollégiuma. Legmélyebb hálánkat küldjük áhítatos lelkünk szárnyain amerikai segítőink felé, akiknek segedelmével sikerül immár egy tanévet a jobb reménység derűjében megkezdeni.

Az eddig nyert segély összes szegénytanulóink megfelelő segélyezésére és a kollégium versenyképességének és jövendő fejlődésének biztosítására természetesen nem elég. Hálával kell tudomásul vennünk e tekintetben is amerikai testvéreinknek, nemcsak a magyarságnak, hanem a világosság és szeretet kulturája iránt megértő általános amerikai társadalomnak kegyes igéretét.

De nekünk is kell valamit igérnünk és ezt az igéretet rendíthetetlen hűséggel és lankadatlan kitartással szent esküvésként megállanunk. Igérnünk kell, hogy a kollégium szellemi hagyatékát megőrizzük; a nyert segélyt megbecsüljük és rendeltetés szerint használjuk. Igérnünk kell, hogy első sorban a magunk erejére támaszkodunk, hogy a magunk áldozataival felül igyekszünk múlni a mások áldozatát. Igérnünk kell, hogy kormányzók, tanárok, tanulók testi és szellemi munkában, gazdasági és ethikai szolgálatban igyekszünk mindig többet visszaadni a kollégiumnak viszonzásul azért, amit mi nekünk, elődeinknek s általában hazánknak s az emberiségnek ő adott.

Ezeknek az igéreteknek mikénti beváltásától függ a jövendő, amelynek végső kimenetelét Isten tartja a maga hatalmának és irgalmának jobb kezében. Ez a kéz legyen áldott és legyen áldásokkal állandóan nyitva mindnyájunk felett.

Halottaink

Ifj. KISS FERENC

1894—1922.

Ember emlékezet óta nem volt ilyen új tanéve a kollégiumnak: a tisztes fronton az öröm nemzeti színe helyett gyászlobogó lengett. A mélységes veszteség mellett nem tudott hely jutni a tettre kész pihent erő mosolyainak. Kiss Ferenc, a debreczeni református főgimnázium tanára, a kollégium levéltárnoka feküdt ravatalon 1922 szeptember 9-én.

Ifj. Kiss Ferenc született 1894 március 28-án, Földesen, ahol apja, Kiss Ferenc, egyházkerületünk főjegyzője ekkor lelkipásztor volt. Gimnáziumi osztályait Mezőtúron, Kisújszálláson, Iglón és Debreczenben végezte. 1922-ben a budapesti egyetem bölcsészeti karára iratkozott be, mint az Eötvös-kollégium tagja. 1915-ben önként lépett be a 29. tábori vadász zászlóaljba s még az év őszén az orosz frontra ment, ahol szabadságolás nélkül állott helyt 1916 július 7-ig, amikor az olygai front áttörésekor orosz fogságba esett. Birszkben szenvedett 1918 nyaráig, ahol közben angol-francia nyelvtudását erősítette, megtanulván ott 10,000 szót. Az orosz front kitörése elején haza szökött s 1918—9-ben a Kálvineum felügyelő tanáraként

működött, túlfeszitett szorgalommal elkészülvén tanári vizsgáira is, melyeket kiváló eredménnyel tett le. 1919 nyarán az egyházkerületi elnökség a debreczeni református főgimnáziumban h. tanárul alkalmazta, ahol 1920 júliusban egyhangúlag rendes tanárrá választatott. Itt működött 1922 május 1-ig, amikor ágyba esett. Előzőleg 5 hónapig betegen járt óráira, de ment mindaddig, míg összeroskadt. 1921 őszén kollégumi levéltárnokká választatott, de doktori vizsgára készülése s a sok gimnáziumi irásbeli dolgozat javitása (I., VII. o.), főként irodalomtörténeti előadásaira való lelkiismeretes előkészületei miatt a levéltár rendezésére alig tudott időt szakitani. Május 1 óta feküdt a belklinikán szeptember 7-én bekövetkezett haláláig.

Az Országos Református Tanáregyesület jegyzőjévé választotta, ebben a minőségben mint kiváló jegyzőkönyvíró tünt fel. A gimnáziumban is tanárkari jegyző volt s mint ilyent, akkori igazgatója kiválóan értékelte.

Tanulni és tanitani életeleme volt. Sok jeles tanári kiválósága között legértékesebb volt, hogy a diákot szerette.

Doktori értekezésén éveken át dolgozott: *Osszián hatása a magyar romantikában* kéziratban maradt. Ezenkívül sok munkája előkészület alatt, vázlatban, töredékben.

Betegeskedése két évre visszamenőleg megállapitható; valószinű, hogy az alattomos kór csiráit a frontról, vagy a fogságból hozta. Betegeskedve még lázasabban dolgozott, különösen doktori értekezésén. Mikor féltréfásan kérdezték, hogy talán az eljegyzési kártyájára akarja rányomatni a Dr.-t, szelid mélységes mosollyal válaszolt: „Dehogy; — a gyászjelentésemre".

Ezt sem érte meg; sok mindent nem ért meg, amit tehetsége, szorgalma, hivatottsága és jelleme önmagának, családjának, egyházunknak és hazánknak igért. Meglátott igéret volt, ki elragadtatott a megvalósulás előtt, hogy terveit mi vegyük át, munkáját mi folytassuk és útain kövessük őt, aki rögös, köves ösvényen, önmegtagadó áldozatossággal, vércsöppes nyomon haladt, míglen magáhog ölelte Ő, aki Út, Élet: Krisztus.

Debreczeni Ferenc búcsú beszéde a sírnál.

Néhány órája csak, hogy ez új iskolai év kezdetén tanár és tanitvány összegyűlt minálunk s Te nem valál ott munkás jó pályatársunk! Munkára gyűltünk s Te, ki annyira vágytál mindig a dologra, pihenni mentél hosszú, örök szabadságra!

A mérhetetlen veszteséget, a lesújtó csapást, melyet eltávozásod szeretteidre mért, zokogó lélekkel érezzük mi is: pályatársaid, barátaid. Érezzük, mert becsültünk, szerettünk mi is, ahogy csak egy, szívvel-lélekkel együttműködő, együttérző pályatársat szeretni lehet. Pedig olyan nagyon rövid időt töltöttél közöttünk! Nagyon rövid időt, de eleget arra, hogy tudásban és pedagógiai készségben nagy tehetségedet, minden adott körülmények közt lelkiismeretességedet, nemes lelkedet, jó szivedet: az igazi tanár e drága tulajdonságait megismerjük és értékeljük Benned!

Nagy ambicióval, fáradhatatlan szorgalommal és kitartással indultál a minden magyar munka legszebbikére: jövőnk veteményes kertjének az ápolására s mikor elhivattál a minden magyar munka legszentebbikére: letetted a könyvet, a tollat és kardot, puskát fogtál Te is. S erős ambiciód, törhetetlen kitartásod voltak katonai erényeid is. Ezer veszély közt csatákban küzdtél s mikor a halál vagy a szégyenes meghátrálás közt kellett választanod: tudtad kötelességedet, *a szived erős volt és helyt állottál!*

A halál helyett a keleti rabság keserű kenyere lett osztályrészed. Sokat szenvedtél lelkileg, sokat nélkülöztél testileg s mikor őrlő évek után hazajöttél, gondolkozásban, törekvésben az voltál, mint mikor elmentél, mert *erős volt a szived es helyt állottál!* Hazahoztad, gyarapodva hoztad haza szellemi értékeidet — csak a szervezeted volt gyengülőben.

És dolgoztál rendületlenül tovább. Mikor mindnyájunk igaz örömére célhoz értél, nem volt elég Neked a hivatali esküd követelte munka, mindig többre vágytál! Dolgoztál teljes erődből és sokszor erődön felül is. Kötelességtudásodat, munkakedvedet még akkor sem akartad fékezni, mikor a kór kezdett erőt venni Rajtad. Betegen is fent jártál, nem akartál távolmaradni az iskolától, mert lelkiismereted, túlzott kötelességtudásod nem engedte, mert *erős volt a szived és helyt állottál!*

És mindig dologra, egyre több dologra vágytál ott, fent az iskolában és otthon, csöndes szobádban, hol a magyar- és világirodalom remekein gyarapitottad idegen nyelvbeli és irodalmi gazdag ismereteidet. A magyar egység és nagyság elvesztése idején a Te hő lelked is „vigaszért a múlthoz fordult". Azokkal időztél legszívesebben, kik a dicsőséges múltból vettek példát, erőt, hitet a szebb jövő épitésére. Nagy magyar lelked vitt a romanticizmus mezőire s irodalmi művedben a magyar romantikusokat hoztad viszonylatba a ködös észak nagy romantikusával: Ossiannal, kit annyit olvasgattál, kit annyira szerettél. Munkádon még akkor is dolgoztál, mikor egészséged nem engedte volna, de dolgoztál, mert *erős volt a szived és helyt állottál.*

S e mindenekben erős szived lett kétségbeejtő végzeted! Erős, nagy magyar szived megtört, kezedből kihullt a könyv, a toll s — aludni, álmodni tértél munkáról, nagy magyar jövőről. Azoknak a boldog reményeknek, melyeket életedben szőttél, legyenek csendes álmaid a folytatása. Magyar álmaidat magyar jövőről táplálni „jer Ossian ködös, homályos énekeddel!"

A debreczeni református főgimnázium mélyen lesújtott tanári kara itt áll hideg sírod szélén és siratja hamar elmúlásod, siratja Benned a jó pályatársat, az ifjú erőt, az értékeket, nemes lelkedet, jó szivedet!

S mindezeket siratják Benned itt hagyott barátaid is. Baráti szeretetednél csak szülői és testvéri szereteted volt nagyobb, erősebb. Ha fiúi, testvéri, hivatalos kötelességeid megengedték, mindig velünk voltál. Együtt beszélgettünk közös munkatervről, emlékekről, reményekről, Szelíd, meleg szemedből mennyi együttérzés, mennyi szeretet sugárzott reánk! Adhatánk-e életedben annyi szeretetet Neked, amennyit Te nekünk — Te tudod édes jó Barátunk. Te mind a sírig szerettél bennünket, mi szeretni fogunk Téged a síron túl is!

Kihült nemes szived, kihült munkás kezed felé a fájdalomtól reszkető kezünket nyújtva a pályatársak, a szerető barátok utolsó tisztességtevő szavát küldjük Te utánad: Isten veled! Édes jó Ferink! Isten veled!

Solymossy József főgimnáziumi VIII. o. tanuló búcsú beszéde.

Mély szomorúsággal s fájdalommal telt kebellel állunk meg néma sírodnál kedves Tanárunk! Annál a sírhalomnál, mely nemsokára egy fiatal, korán elhunyt, munkás életet ölel hideg jégkarjai közé. Nézd! eljöttünk mind; a tanítványaid! Eljöttünk, de nem úgy, mint midőn betegen fekve kórágyadon meglátogattunk s virágokkal halmoztunk el, hogy azáltal is érezd szeretetünk melegét s hogy vigasztalásunkkal enyhítsük szenvedésedet. Sápadt arcodon már akkor sejtelmesen láttuk a hervadó élet halálos küzdelmét, melyet végzetes tragédiaként odarajzolt a sors. Azt a sok jót, szépet, nemest, mit ifjú lelked égő tüzével lelkünkbe oltottál, csak szereteted s jóságod múlta felül. Tanárunk voltál. Nem! még annál is több: barátunk, aki hibáinkat, gyengeségeinket megértő szívvel, szelid lélekkel nézted el s ha megérdemeltük: dorgáltál, de abban a dorgálásban több volt a szeretet, a jóakarat, mint a harag. S mi, tanítványaid vágyakozva vártuk a viszontlátás percét, hogy hivatásod nemes mezején félbeszakadt munkád ismét folytathasd. Hiszen Te is hitted lelked élő reményével s nem egyszer biztattál, hogy újra találkozni fogunk! — A sors azonban nem úgy akarta. A viszontlátás örömteljes pillanata helyett a fájdalmasan bús való áll előttünk. Mi nem láthattunk Téged többé, csak gyászos koporsódtól vehetünk búcsút. Ajkad néma, szemed örökre lezárult, elköltöztél ez árnyvilágból, itt hagytál bennünket búcsúszó nélkül. — Nekünk azonban nem haltál meg, mert a belénk plántált mustármag termékeny talajra talált s szellemed, neved örök emlékként él szívünkben. Aludj békén, pihenj csendesen! Síri álmod felett őrködni fog hálás tanítványaid szeretete. Isten veled!

Különfélék

Nyilvános köszönet Debreczen város közönségéhez. Amerikai utammal a kollégiumnak s a vele szellemileg rokon társintézményeknek s általában a szegényeknek akartam szolgálni. Debreczen társadalma felekezeti és osztály különbség nélkül megértette és méltányolta fáradozásomat. A megértést és méltánylást olyan méretekben, olyan díszszel és bensőséggel juttatta kifejezésre szeptember 3-iki fogadtatásom alkalmából, amely igazán felülmulta fáradozásaim érdemét és legtulzottabb várakozásomat. A fogadtatás nagy méreteinek értékét csak növeli előttem az, hogy a fogadtatás társadalmi, szabad, önkéntes ragaszkodásból és szeretetből származott s hogy nem voltak képesek nehezítő körülmények sem meghiusítani — sőt lefokozni sem. Az előttem kiváltképen becses és felejthetetlen fogadtatásért fogadja Debreczen város közönsége felekezeti és osztálykülönbség nélkül hálás köszönetemet. Debreczen, 1922 szeptember hó 7. *Dr. Baltazár Dezső*, püspök.

Az augusztus havi átmeneti segély lelkészek és segédlelkészek részére. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium az augusztus havi átmeneti segélyeket megküldvén, felkérem azokat a lelkész és s.-lelkész urakat, akiknek igényjogosultsága meg nem szünt volna, hogy augusztus hóról a rendes lelkészek 2400 K, a segédlelkészek 2100 koronáról szóló *bélyegmentes* nyugtáikat kifizetés végett küldjék be az egyházkerületi pénztárhoz. A május—junius és julius hónapokra vonatkozó s a Debreczeni Protestáns Lapban közölt kimutatáson kívül segélyben részesülnek még: Pánczél József Gádoros 2400 K. Olajos Pál Törökszentmiklós 2400 K, Dr. Bötykös Béla s. l. Debreczen 2100 K, Erdélyi János s. l. Tiszamogyorós 2100 K, Diószegi Mihály s. l. Kaba 2100 K, Hankóczy József s. l. Tiszamogyorós 2100 K. Demjén Ferenc és Szabó Antal H.-Szoboszló egyenként 2400 K. A nyugta szövege a következő: Nyugta.....K azaz..... koronáról, amennyit a nagymélt. Vallás- és közoktatásügyi miniszterium 67,463—922. sz. alatt kelt rendelete értelmében folyó évi augusztus hóra átmeneti segélynek megfelelő rendkivüli segélytöbblet cimén a tiszántúli református egyházkerületi pénztár utján felvettem. Kelet, aláirás. Segédlelkészeknél a hivatalfőnök igazoló aláirása, ami nélkül nem lehet a segélyt kifizetni. Debreczen, 1922 szept. 9. Egyházkerületi pénztári hivatal.

Pályázat.

Olcsvaapátiba másod tanítói állásra pályázhatnak október 8-ig okleveles tanítók, tanítónők.

Kötelesség: I—II. vegyes osztály tanítása. Javadalom: egy szoba, kert, 100 korona készpénz, többi államsegély.

Állás azonnal elfoglalandó. Menekültek, államsegélyesek előnyben.

Református lelkészi hivatal.

Pályázat.

A derecskei református egyház pályázatot hirdet a XIV-dik és XV-dik tanítói állásokra.

Javadalom: 1. Készpénz az egyház pénztárából: 1400 korona. 2. Fizetéskiegészítés és segélyek az államtól. 3. Lakbér törvény szerint.

Kötelesség: A presbitérium által megjelölt osztály vagy osztályok vezetése.

Pályázhatnak férfi és nő tanítók. Menekültek, zenében jártasak jó hangúak és belmissziói munkát szeretők előnyben részesülnek. Pályázati kérvényhez a kommunizmus alatti viselkedésről bizonyítványt tartoznak csatolni.

Pályázati határidő: szeptember 23. délután 6 óra. A választás október 1. Állás választás után 15 nap múlva elfoglalandó.

Derecske, 1922 szeptember 11.

Vadon Béla.
református lelkipásztor

Pályázat.

A tiszasasi református egyház pályázatot hirdet egy ujonnan szervezett harmadik tanítói állásra. Javadalma: 1400 kor., azaz Egyezernégyszáz korona törzsfizetés, háborús segély, törvény szerinti lakbér és lakbérpótlék, kert-illetmény az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetve.

Fizetéskiegészítő államsegély és pótlékok.

Kötelessége: A rábízandó osztályok vezetése, ismétlő iskola tanítása és kántortanító akadályoztatása esetén helyettesítés.

Pályázati határidő 1922 szeptember 29. Állás azonnal elfoglalandó. B) listások előnyben részesülnek. Csak férfiak pályázhatnak.

Tiszasas, 1922 szeptember 12.

Református egyháztanács.

Pályázat.

A tépei református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet egy újonnan szervezett tanítónői állásra.

Javadalom: 1. Évi készpénzfizetés az egyház pénztárából 1400 (egyezernégyszáz) korona. 2. Az alapfizetésnek megfelelő háborús segély. 3. Törvényes lakbér az egyház pénztárából. 4. A fennálló rendeletek szerinti állam- és egyéb segélyek az államtól.

Kötelesség: az iskolaszék által reábízott osztályok — ezidőszerint I—II-ik vegyes osztály — vezetése, az egyházkerületi tanterv alapján és a kézimunka oktatása a kijelölt osztályokban.

Pályázati határidő 1922 szeptember 24,

Farkas János,
református lelkész.

Pályázati hirdetés.

A berettyóújfalui református egyház egy férfitanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom, lakbér törvényszerű. Kötelesség: a reá bízott osztály, vagy osztályok vezetése, lelkésznek belmissziói munkában segédkezés.

Szabályszerűen felszerelt kérvények szeptember 27-én déli 12 óráig Dr. Hajdu Gyula iskolaszéki elnök címére küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. Menekültek figyelemben részesülnek. Kommun alatti magatartás igazolandó.

Berettyóújfalu, 1922 szeptember 11-én.

Presbiterium.

Pályázat

az abádszalók-abádi református egyház IV-ik tanítói állására.

Javadalom: 1. Készpénz az egyháztól 100 K. 2. Törvényes lakbér. 3. Megfelelő államsegély.

Kötelesség: A presbiterium által megnevezett osztályok, jelenleg a II-ik vegyes tanítása. Orgonázni tudók előnyben részesülnek. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázati határidő 1922 szeptember 30.

Abádszalók-Abád, 1922 szeptember 7.

Református presbiterium.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántuli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata tulajdonát képező

„Méliusz“
könyvkereskedésben az idei

iskolai évre szükséges könyvek

már most beszerezhetők. Irószerek, palatáblák és vesszők, irkák, tollak, ceruzák, radirgummik, előmeneteli, mulasztási, haladási és felvételi naplók, osztálykönyvek, kréták, falitérképek és szemléltető képek legolcsóbban beszerezhetők.

Iskoláknak és egyházaknak külön 10% engedmény.

Tekintettel arra, hogy a rendeléseket a beérkezés sorrendjében intézzük el, kérjük b. rendelését mielőbb megtenni.

„Méliusz“ könyv-, papir- és írószerkereskedés Debreczen.

Debreczen város és a Tiszántúli református egyházker. könyvnyomda-vállalata